

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 26 (1981), No. 6, 349--351

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138001>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1981

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

blém z poněkud jiného úhlu, a to z hlediska „aplikované matematické“. Sdílíme většinu názorů M. Postnikova, ale přece jen s ním nesouhlasíme v některých dílčích otázkách. Nemůžeme například souhlasit s tím, že by se aplikovaná matematika zabývala pouze „aplikací již hotových schémat na problémy praxe“. Velmi často v průběhu řešení praktické úlohy je třeba vypracovávat nová schémata.

Jestliže již máme vést nějakou relativní hranici mezi „aplikovanou“ a „čistou“ matematikou, mohli bychom říci, že první z nich je zaměřena k problémům praxe bezprostředně a zjevně, zatímco druhá činí totéž způsobem méně zřejmým veřejnosti (matematika jako prostředek a matematika jako cíl – to je hlavní rozdíl).

Konečně nesouhlasíme s názorem M. Postnikova, že „pan počítač nemá žádný vliv na obecné principy vzájemného vztahu matematiky a jiných věd a nemá žádný vztah k jejich „manželství“. Vliv má a jaký! Především, nemožné se stává reálným. Tak například znamenitý problém čtyř barev (dokázat, že jakoukoliv zeměpisnou mapu lze obarvit při použití

nanejvýš čtyř barev tak, aby žádné dva sousední státy nebyly obarveny stejnou barvou), který odolával úsilí matematiků po mnoho desetiletí, byl vyřešen zcela nedávno s pomocí počítače. Nesčetná fakta ukazují, že moderní výpočetní technika podstatně rozšiřuje oblast spolupráce obou „manželů“, pomáhá jim nalézat společný jazyk a významně ulehčuje činnost vedoucí k plození „dětí“ – obsažných výsledků.

... Takže „rozvod“ nebyl, není a nebude! Je třeba bojovat ne za „rozvod“ přírodních a technických věd a matematiky, ale za jejich ještě těsnější svazek na základě využití počítačů; ne za oddělení čisté matematiky od aplikované „čínskou zdí“, ale za další přetvoření „čistých“ výsledků matematické tvorby ve stejné tvůrčí práci v oboru aplikací, a to v zájmu celkového rozvoje vědy a techniky.

E. Ventzeľ, profesor, doktor technických věd, L. Gurin, doktor technických věd, vedoucí vědecký pracovník, A. Myškis, profesor, doktor fyzikálně matematických věd, L. Sadovskij, profesor, doktor fyzikálně matematických věd.

(Přeložil Oldřich Kowalski.)

jubilea zprávy

ZA PROFESOROM ŠTEFANOM VEISOM

Dňa 22. 4. 1981 náhle zomrel prof. RNDr. Štefan Veis, DrSc., vedúci oddelenia fyziky plazmy Katedry experimentálnej fyziky Matema-

ticko-fyzikálnej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Prof. Veis sa narodil 5. 12. 1923 v Iliji pri Banskej Štiavnici. Vysokoškolské vzdelanie získal na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského. Po absolvovaní v roku 1949 sa stal asistentom na Fyzikálnom ústave PFUK, ktorý bol zárodkom fyzikálneho výskumu na Slovensku. V r. 1961 bol menovaný docentom a v r. 1966 profesorom pre experimentálnu fyziku. V rokoch 1961–1976 bol vedúcim katedry experimentálnej fyziky, ktorú vybudoval personálne i materiálne.

Je ťažké oceniť prácu prof. Š. Veisa ako

vysokoškolského pedagóga. Učiteľskému povolaniu sa venoval s nesmiernou láskou a zaneťaním. Počas svojho pôsobenia na PFUK vychoval stovky nových odborníkov i stredoškolských učiteľov. Zastával tiež funkciu predsedu komisie pre štátne záverečné skúšky, predsedu komisie pre obhajoby kandidátskych dizertačných prác a bol členom komisie pre obhajoby doktorských dizertačných prác. Aj touto formou sa podieľal na výchove mnohých generácií slovenských fyzikov.

Zásluhou prof. Veisa sa r. 1959 začala na PFUK ako jedinom pracovisku na Slovensku rozvíjať fyzika plazmy. Podarilo sa mu vytvoriť vedecké centrum, vychovať schopných spolupracovníkov a založiť školu z fyziky elementárnych a transportných procesov v nízko-teplotnej plazme. Od r. 1961 bol prof. Veis koordinátorom troch hlavných úloh, zodpovedným riešiteľom a spoluriešiteľom viacerých čiastkových úloh štátneho programu základného výskumu. Ako člen Rady klúčovej úlohy 1–2 a člen Rady programu I sa podieľal na riadení československého fyzikálneho výskumu. Bol tiež členom Vedeckého kolégia pre fyziku ČSAV, Kolégia pre matematiku, fyziku a elektroniku SAV, kde bol poverený starostlivosťou o JSMF. Publikoval 69 odborných prác a je autorom niekoľkých monografií.

Naša spoločnosť vysoko ocenila zásluhy prof. Š. Veisa. Za rozvoj fyziky mu bolo v r. 1969 udelené štátne vyznamenanie Za zásluhy o výstavbu. Za plodnú a tvorivú vedeckú, pedagogickú a organizátorskú prácu mu bola v r. 1973 udelená Strieborná medaila Univerzity Komenského, r. 1979 Strieborná medaila SAV, v r. 1980 Zlatá medaila PFUK a Pamätná medaila J. A. Komenského. Za rozvoj stykov s vysokými školami v ZSSR bol vyznamenaný medailou Jerevanskej štátnej univerzity a Azerbajdžanskej univerzity.

Prof. Š. Veis bol členom JČMF od r. 1961. V období do r. 1969, keď vznikla JSMF, bol členom Slovenského výboru JČMF, ktorý predstavoval vedenie Jednoty na Slovensku.

V septembri 1971 bol predsedom organizačného výboru pracovnej konferencie čs. fyzikov v Bratislave, kde sa vytvárala súčasná štruktúra Fyzikálnej vedeckej sekcie. V nasledu-

júcich 2 rokoch pracoval vo výbore tejto sekcie a jeho zásluhy o rozvoj JSMF boli ocenené čestným uznaním v r. 1972. Pred svojím predčasným odchodom pracoval v predsedníctve ÚV JSMF. Zásluhy prof. Veisa o JSMF boli nedávno ocenené návrhom na udelenie titulu čestného člena, čo je najvyššie vyznamenanie, aké môže Jednota udeliť.

V osobe prof. Veisa stráca MFF UK, JSMF i celá naša spoločnosť významného fyzika, vynikajúceho pedagóga i organizátora, dobrého a láskavého človeka. V jeho práci sa vzácnym a nevšedným spôsobom spájala zápal a nadšenie pre rozvoj fyziky s triezvym a realistickým pohľadom na riešenie konkrétnych problémov. Preto nedelil prácu na dôstojnú a podradnú a to dávalo zmysel jeho každodennému úsiliu.

Prof. Š. Veis pracoval v období, keď sa československá fyzika dramaticky vyvíjala, podstatne ovplyvňoval a usmerňoval jej rozvoj, nefutoval pre to ani čas, ani námahu. Môžeme povedať, že bol jedným z najvýznamnejších činiteľov rozvoja našej fyziky v kritickom období jej mladosti. Generácie fyzikov, ktoré prichádzajú a prídu po ňom, budú vždy stavať na tom, čo pre nás tento vzdelaný, skromný, hlboko ľudský, pracovitý a obetavý človek vykonal. Česť jeho pamiatke!

*Ján Pišút,
Juraj Šebesta*

II. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE

„FUNCTIONAL-DIFFERENTIAL SYSTEMS AND RELATED TOPICS“

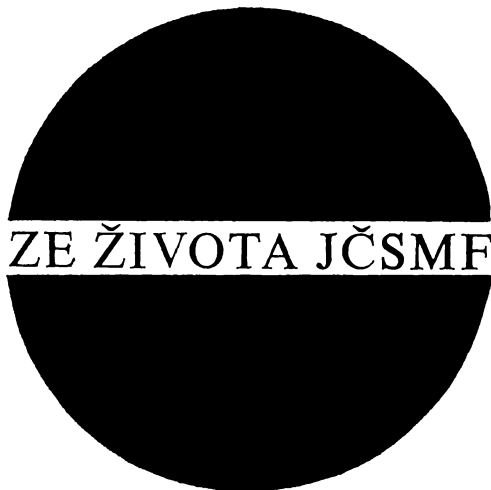
se konala ve dnech 2. 5.—9. 5. 1981 v Błazejewku, v objektu zemědělského rekreačního a výchovného centra u Bninského jezera poblíž Poznaň. Přes jisté organizační potíže, které si vynutily změnu původně ohlášeného termínu o 2 týdny i místa konání (z Kozubniku do Błazejewka), se konference zúčastnilo celkem 79 účastníků, z toho bylo 37 zahraničních. Vedle pořádající země nejpočetněji byl zastoupen Sovětský svaz (6 účastníků) a NSR (5 účastníků). Předneseno bylo 60 půlhodinových sdělení a 1 sdělení 40minutové (RICHARD DATKO, USA). Nejvíce referátů bylo věnováno regulovatelnosti systémů s posunutým argumentem (R. DATKO; A. W. OLBROT, S. ROLEWICZ, A. SIKORA, A. SOSNOWSKI a další z Polska; F. COLONIUS a A. SALAMON (NSR); R. G. UNDERWOOD, USA; E. N. CHUKWU, Nigérie; V. M. MARČENKO, SSSR a VL. RASVAN, Rumunsko). Další větší skupinu sdělení by bylo možno zařadit do oddílu s názvem algebraické metody. Sem patří především přednáška hlavní organizátorky konference D. PRZEWORSKÉ-ROLEWICZOVÉ a dále pak M. TASCHEHO (NDR), A. POGORZELCE a Z. DUDKA (Polsko). Dále tu odezněla sdělení z teorie diferenciálních rovnic a diferenciálních inkluzí v Banachových prostorech (G. PIANIGIANI, Itálie; J. MYJAK, M. KISIELEWICZ a S. CZERWIK, Polsko), z teorie singulárních integrálních operátorů (G. S. LITVINČUK, SSSR, a S. PRÖSSDORF, NDR), z teorie asymptotických vlastností řešení funkcionálně diferenciálních rovnic (I. GYÖRI a T. KRISZTIN, Maďarsko). Zajímavá byla pojednání o aplikacích na ekonomické modely (G. GABISCH a H. PALLASCHKE, NSR) a o zobecněné Hutchinsonově rovnici popisující některé biologické modely (D. ŠVITRA, SSSR). Referovalo se tu však i o parciálních diferenciálních rovnicích (W. ABRAMCZUK, T. DŁOTKO a J. KLIMKA, Polsko), o singulárních diferenciálních rovnicích se zpožděním (A. A. ACHUNDOV, SSSR), o diferenciálních rovnicích s řešeními v prostoru distribucí (J. LIĞEZA, Polsko), o stochastických funkcionálně diferenciálních rovnicích (S. E. A. MOHAMMED, Súdán) a konečně i o zobecněných okrajových úlohách pro integro-diferenciální rovnice (M. TVRDÝ).

Konference měla poněkud komorní ráz.

Účastníkům nebyly nabídnuty společenské večery na nejvyšší úrovni, ani koncerty a exkurze, ale jen zahajovací party v přilehlé restauraci a jedno společné opékání klobás u ohně. Přesto (nebo možná právě proto) byla konference vcelku úspěšná a všichni byli spokojeni s její organizací i příjemnou přátelskou a pracovní atmosférou. Nezvykle bohaté a zaujaté byly diskuse bezprostředně po referátech i v „kuloárech“. Dalším sympatickým rysem byla poměrně četná účast z dálných zemí. Byli tu dva účastníci z Kataru, jeden ze Súdánu a dva z Nigérie, z nichž především E. N. CHUKWU (prezident nigerijské „Jednoty matematiků“) na sebe upozorňoval aktivitou při přednáškách a častými zasvěcenými dotazy.

Třetí polská konference o funkcionálně diferenciálních rovnicích je plánována na 22.—27. 5. 1983 opět do Błazejewka.

Milan Tvrđý

II. NÁRODNÍ KONFERENCE

ČESKÝCH MATEMATIKŮ a

III. VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ MVS JČSMF

Národní konferenci českých matematiků uspořádala matematická vědecká sekce (MVS) JČSMF ve spolupráci s katedrou matematické analýzy VŠSE Plzeň ve Zvíkovském Podhradí